

Әдәбият, 6 нчы сыйныф.

Тема : Балачак иленә сәяхәт.

Максат:

- 1) Р.Миңнуллинның тормыш юлы һәм ижаты белән таныштыру.
- 2) Сәнгатьле уку, бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү.
- 3) Шагыйрь ижатына мөхәббәт тәрбияләү.

Материал: дәреслек, Р.Миңнуллин китаплары, видеоязма, презентация.

1. Оештыру.

Бәйрәмсез бик күңелсез бит-
Күңелсездер сезгә дә.
Бәйрәмнәр кирәк безгә дә,
Бәйрәмнәр кирәк сезгә дә,
Кирәк һәммәбезгә дә !

2. Уку мәсьәләсе кую.

Әйе, Бүген бездә бәйрәм - шигырь бәйрәме, балачак бәйрәме.
Балачак- кеше күңелендә тирән эз калдырган иң матур бер чор.
Шагыйрьләр арасында бала күңелен үтәли күрә белгән каләм
ияләре шактый. Бүген безнең дәресебез шундый бер шагыйрь
турында. Ул бөтен гомерен балалар ижатына багышлаган,
әсәрләрендә балалар кебек шаяра да , шул ук вакытта уйчан да.
Кем икән ул? Аны белү өчен мин сезгә бер шигырь укыйм

Туган жиргә кайтсам-китсәм,
Юлым — Актаныш аша.
Шуңа микән, кайткан саен
Жаным актанышласа.

Актанышча сүләшәм мин,
Актанышча яратам;
Жиргә булган мөхәббәтне
Актанышта яңартам.

Ә Илешне — туган жирне —

Сөн генә бүлеп тора.
Сөн — сердәшем. Ул үзе дә
Мин диеп үлеп тора.

Ике арада ятмыйм дип,
Саега, кими, кибә.
Сөнне кичәр өчен хәзер
Кирәкми инде көймә.

Яланаяк кичәм Сөнне —
Көтәләрдер Илештә.
Тик мин инде туган жирдә
Актанышта килеш тә... (“Актаныш аэропорты”)

- Әйе, бүгенге дәресебез балалар шагыйре Р.Миңнуллин ижатына багышланыр.

- -Без шагыйрь ижаты буйлап сәяхәткә чыгарбыз. Сәяхәтебез түбәндәге маршрутлардан торыр:

- Туган илем- газиз жирем.
- "Шигърият бакчасында "
- "Жырлар дөнъясында".
- "Мактау тактасы".
- "Тапкырлар иле"

3. Уку мәсьәләсен чишү.

1 тукталышыбыз Туган илем- газиз жирем.

“Үз илендә яшәү бәхеттер ул-

Үләне дә аның бәрхеттер ул.

Бәхеттер ул үз көеңне көйләү,

Рәхәттер ул үз телеңдә сөйләү. “Үз илендә”

- Туган ил, Туган жир дибез ? Ә нәрсә соң ул туган ил?
- -Ни өчен ул шулай кадерле ? Күңелгә якын ?

- Шагыйрәнең туган жире турында нәрсә әйтә алабыз?

(Башкортстанның Илеш районы Нәжеде авылында туа, балачагы Шәммет авылында уза. Туган авылы Сөн елгасы янында урнашкан, матур табигатьле. Шагыйрь туган якка багышлап бик күп шигырьләр ижат иткән)

- **Шагыйрь туган жиренә багышлап бик күп шигырьләр ижат иткән.** Әйдәгез шуларның берсен тыңлап китик.

” Кайтыйк ла үзебезгә “шигырен тыңлау. (бер укучы сөйли) .

Менә икенче тукталышка да килеп життек . Әлеге тукталышыбыз
"Шигърият бакчасында" дип атала.

Р.Миңнуллин ижат иткән шигырьләрне бер жепкә тезсәк , ул меңнәрчә чакрымнарга сузылыр иде. Бүгенге көндә шагыйрь 30 дан артык китап авторы.

Шигырьне мин үзем язмыйм,

Кемдер әйтеп яздыра.

Колакка шигырь пышылдап

Мине юлдан яздыра, - дип яза “Шигырьне мин үзем язмыйм “ шигырендә.

- Ә шагыйрь абый язар өчен илһамны каян ала соң? Әйдәгез үзен тыңлап китик.

- Р.Миңнуллин нинди темаларга ижат итә? Балачак нинди булырга тиеш (балачак шат, эти-әниле, имин булырга тиеш).

“Энекәш кирәк миңа”, “Әни мин көчек күрдәм” шигырьләрен яттан сөйләү.

- Ижатында төп тема кайсысы ? Ни өчен?

- Әйе, Роберт Миңнуллин әниләр темасы зур урынны алып тора. Шундый шигырьләренң берсе “Әнкәйне сайлап алмыйлар”. (бер укучы сөйли)

Әни, Әнкәй, Ана

Сина, Әнкәй, мин шигырьләр яздым,
Сина атап жырлар чыгардым.
Сина багышланган жырлар белән
Мин халкымның жанын сугардым.
“Күпме шигырь яздым...”

Әнкәй ул гади булалмый,-
Гүзәл генә булала!
Әнкәенә махаббәтле,
Мәрхәмәтле бул, Бала!
“Әнкәйне сайлап алмыйлар”

3 НЧЕ ТУКТАЛЫШ: "Жырлар дөнъясында".

Р.Миңнуллинның һәрбер шигыре жырлап тора, аның бик күп шигырьләренә көй язылган. Жырчылар шагыйрьнең сүзләренә язылган жырарны яратып жырлыйлар, халык яратып тыңлый.

Моның сере нидә икән соң? Шагыйрь үзе бу турыда болай ди:
(видеоязманы карау)

4 НЧЕ ТУКТАЛЫШ: "Мактау тактасы". Һәрбер хезмәт бәяләнергә тиеш. Ә шагыйрь Р.Миңнуллинның ижатын күрәләр һәм югары бәя бирәләр.

4 нче тукталыш “Мактау тактасы”

↑1982 ел- «Акбай цирк карый»(1978), "Жиде абый тай жигэ"(1980), "Айга очтык"(1982) исемле балалар китаптары һәм телевидениедә әдәбиятны актив пропандалаганы өчен М.Жәлил исемдәгә премиягә лаек булды.

↑1994 ел- "Дөньядагы иң зуралма"(1992) китабы өчен Г.-Х. Андерсен исемдәгә халыкара Почетлы дипломга лаек булды.

↑1997 ел- балалар әдәбияты өлкәсендә ирешкән казаньшлары өчен Татарстан Язучылар берлегенең А.Алиш исемдәгә әдәби премиясә бирелә.

↑1998 ел- «Күчтәнәч» (1995) дигән китабы өчен Татарстан Республикасының Г.Тукай исемдәгә Дәүләт премиясенә лаек була.

5 НЧЕ ТУКТАЛЫШ: "Тапкырлар иле" булыр .

- Менә без мәктәпкә дә кайтып життек. Әйдәгез инде белемнәребезне тикшереп карыйк. (кроссворд чишү)

5 нче тукталыш. “Тапкырлар иле”

2	Б	а	ш	к	о	р	т	с	т	а	н
				3	д	о	г	а			
					4	Б	а	л	а	ч	а
						5	Н	ә	ж	е	д
6	Г	ө	л	ж	ә	ү	һ	ә	р		
						7	К	ү	ч	т	ә
							н	ә	ч		

- Шагыйрь туган республика.
- Ташлама , әнкәй, ташлама, мине изгеннан.
- Бәйрәмнәр бик күп болай да, иң шәп бәйрәм-!
- Шагыйрь туган авыл.
- Шагыйрьнең әнисенең исеме.
- Бу китабы өчен аңа Г.Тукай бүләгә бирелде.

- Сәяхәт сезгә ошадымы?
- Дәресебезне Р.Миңнуллин ижат иткән шигырь белән төгәллибез.
- Күкрәгемдә гомер буе
- Минме сөю йөртмәгән?..

Моннан соң да йөртәчәкмен –
Дәрт әле дә бетмәгән!

-

Янып-пешеп, тиргә төшеп
Минме икмәк икмәгән?..
Моннан соң да игәчәкмен –
Әле тир дә кипмәгән!

-

Үземнең туган халкыма
Минме хезмәт итмәгән?..
Моннан соң да итәчәкмен –
Ялга вакыт җитмәгән.

-

Шау-гөр килеп, янып-көеп
Минме гомер итмәгән?
Моннан соң да итәчәкмен –
Гомер әле үтмәгән.

-Әйе, киләчәктә дә Р.Миннуллин безне үзенең яңадан-яңа матур
шигырьләре белән сөендерсен иде.

4.Йомгаклау.